

A watercolor painting of a still life arrangement. In the foreground, a dark, rounded vase holds several flowers, including a prominent white one with a yellow center. To its left, a lighter-colored vase is partially visible. The background is filled with various flowers and foliage in shades of blue, green, and orange. The overall style is expressive and textured.

**Meerjarenbeleidsplan
De Wieger Deurne
2020 - 2024**

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Wie zijn we en waar staan we voor

- 1.1 identiteit
- 1.2 missie
- 1.3 visie
- 1.4 organisatiedoelen

2. Tentoonstellingen

- 2.1 de wereld van Wiegersma
- 2.2. vaste collectie
- 2.3 tijdelijke tentoonstellingen huis
- 2.4 tijdelijke tentoonstellingen atelier

3. Collectie

- 3.1 eigen collectie
- 3.2 onderhoud en restauratie
- 3.3 depot / afstoting
- 3.4 bruiklenen
- 3.5 uitlenen van werken

4. PR en communicatie

5. Educatie

- 5.1 basisscholen
- 5.2 middelbare scholen
- 5.3 kinderatelier / kinderactiviteiten
- 5.4 volwassenen

6. Organisatie

- 6.1 vast personeel
- 6.2 vrijwilligers
- 6.3 werkervaringsplek
- 6.4 gastonderzoek / gastcurator

7. Huisvesting

- 7.1 hoofdgebouw
- 7.2 de ateliers
- 7.3 tuin

8. Sponsoring

9. Fondsenwerving

- 9.1 projectsubsidies
- 9.2 subsidies voor verbeteringen aan gebouw e/o collectie

10. Vrienden van Museum De Wieger

Conclusie

Bijlage I: informatie over Wiegersma, huis en collectie

Inleiding

In 1974, zeven jaar na het overlijden van Hendrik Wiegersma, is Museum De Wieger opgericht. Het idee was en is, om het verhaal van Wiegersma en de collectie die hij opbouwde voor toekomstige generaties te bewaren:

- Wiegersma heeft als huisarts decennialang een prominente rol in het dorpsleven vervuld. Er zijn tal van verhalen overgeleverd van mensen voor wie Wiegersma iets heeft betekend.
- Wiegersma was een markante persoonlijkheid. Hij had een sterke mening over verschillende mensen en zaken, en een aantal opvallende hobby's, waaronder zijn auto en motor.
- Wiegersma heeft als kunstenaar zijn sporen verdiend. Hij kan gezien worden als een belangrijke exponent van het Nederlandse expressionisme. Qua stijl en kleurgebruik kan het werk dat hij maakte het beste vergeleken worden met Vlaamse expressionisten als Constant Permeke en Gustave de Smet.
- Wiegersma bouwde een kunstcollectie op die van belang is binnen het Nederlandse museale veld.

Deze vier punten vormen samen het verhaal van De Wieger. Het verhaal van de kunstenaar, arts, verzamelaar wiens erfgoed Deurne overgedragen kreeg, wiens geest als het ware nog rondwaart en in wiens voetsporen nieuwe kunstenaars zijn opgestaan, die ook weer hun bijdrage leveren aan het culturele klimaat van Deurne en met wie Wiegersma misschien graag eens van gedachten had gewisseld.

Waarschijnlijk had Wiegersma zijn praktijk op allerlei plekken kunnen vestigen. Een dorp in het Rivierenland net zo als zijn vader deed, of op de Veluwe, of in een grote stad.. maar hij koos voor Deurne. Dankzij dit toeval heeft Deurne een uniek cadeau in de schoot geworpen gekregen: het bijzondere verhaal van een markante man en zijn kunstverzameling. Daarmee heeft Deurne een troef in handen om zich te onderscheiden en om toeristen te trekken.

In 2019 heeft de gemeente het museum aanvullende financiële middelen ter beschikking gesteld. Het museum is hier dankbaar voor. Ze wil zich in de komende jaren sterker profileren en met nieuw elan de toekomst in gaan. Ze wil zich beter nestelen in Deurne en een gewaardeerd onderdeel van het culturele leven worden. Ze wil zich een betere plek binnen het Nederlandse museale landschap verwerven. Het museum en de collectie verdienen het. En tot slot wil zij een geliefde plek worden voor bezoekers van binnen en buiten Deurne.

In dit plan staat beschreven hoe het museum deze ambities wil realiseren en wat daarvoor nodig is.

Bestuur en directie De Wieger
Deurne, november 2019

1. Wie zijn we en waar staan we voor

1.1. Identiteit

De Wieger is een kunstmuseum met podiumfunctie, gevestigd in het voormalige woonhuis van de markante huisarts, schilder en verzamelaar Hendrik Wiegersma (1891-1969). Het museum toont en beheert een belangwekkende verzameling schilderijen, grafiek, beelden en volkskunst, met het accent op Nederlandse kunst uit de interbellum jaren.

De basis van de collectie wordt gevormd door de verzameling van Hendrik Wiegersma. Niet alleen zijn eigen werk is vertegenwoordigd in de collectie, maar ook dat van vrienden en tijdgenoten zoals Otto van Rees, Ossip Zadkine, Charley Toorop, Jan Sluijters, Leo Gestel, Theo van Doesburg, Paul Citroen, Raoul Hynckes en Else Berg. Nadat de collectie in het beheer van stichting De Wieger is gekomen, is zij uitgebreid met aankopen en een aantal langdurige bruiklenen van particuliere verzamelaars, musea en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (collectie Nederland).

Het complex De Wieger bestaat uit een hoofdgebouw (voormalige woonhuis/praktijk/apotheek, nu Rijksmonument), een binnenplaats, twee ateliers en een ruime tuin. Het complex zelf vervuld een belangrijke rol: het is een belangrijk onderdeel van de museale beleving en de verschillende componenten zijn, samen met de museumcollectie, onlosmakelijk met elkaar verbonden..

In het hoofdgebouw is een doorlopende tentoonstelling over Hendrik Wiegersma te zien. Daar vinden jaarlijks ook drie wisseltentoonstellingen plaats.

In de voormalige ateliers van Hendrik Wiegersma is kunst te zien van hedendaagse kunstenaars. Het accent ligt op kunst uit Deurne en omgeving. Waar mogelijk worden thema's gekozen die aansluiten bij de tentoonstellingen in het hoofdgebouw.

Daarnaast heeft De Wieger een podiumfunctie. Zij organiseert lezingen, boekpresentaties en huisconcerten in de ongedwongen sfeer van het 'groot atelier'.

De Wieger is een populaire trouwlocatie. Het prachtige huis en de sfeervolle tuin lenen zich uitstekend voor trouwfoto's.

Het museum is onlosmakelijk verbonden met *Het Dorp* van Wim Sonneveld. De Nederlandse tekst van de oorspronkelijk Franse chanson is geschreven door Friso Wiegersma, de vierde van Hendriks vijf zonen. Het gaat over Deurne en de tuin van De Wieger.

Zie ook bijlage I: achtergrond Hendrik Wiegersma, de collectie en het gebouw.

1.2. Missie

De Wieger wil haar bezoekers laten genieten van de kunst, cultuur, architectuur en natuur zoals Hendrik Wiegersma daar zelf van genoot: op laagdrempelige wijze, in de intieme omgeving van zijn voormalige woonhuis, praktijkruimte en ateliers.

1.3. Visie

De Wieger trekt al jaren een stabiel aantal trouwe bezoekers, maar het aantal zou een stuk hoger kunnen zijn. Veel mensen (toeristen, museumpubliek) kennen De Wieger niet, laat staan dat zij de context van het museum kennen (het verhaal van Wiegersma en de collectie). Het museum wil daar verandering in brengen. Dat gaat zij onder meer doen door middel van tentoonstellingen die een landelijk publiek kunnen aantrekken, een goed PR beleid en meer verbinding met Wim Sonneveld's *Het dorp*.

Voor de inwoners van Deurne en omgeving moet De Wieger een plek zijn en blijven waar zij makkelijk over de drempel kunnen stappen. Ze kunnen er genieten van kunst van dorpsgenoten, muziek, literaire activiteiten, theater en hun kinderen komen er op speelse wijze met kunst in aanraking. Veel inwoners hebben een eigen band met het huis (kwamen vroeger al in het huis of zijn er getrouwd). Idealiter kan deze groep, die niet per se in tentoonstellingen geïnteresseerd is, een drankje drinken in de tuin en er even rond wandelen zonder entree te betalen.

1.4. Organisatiedoelen

Om haar visie op de toekomst waar te kunnen maken, zal De Wieger de komende jaren een aantal veranderingen moeten doorvoeren:

Intern

- een beleidsplan waarin de identiteit en de missie van het museum duidelijk naar voren komt. Op die manier is voor iedereen duidelijk wat De Wieger is en waar zij voor staat en welke koers zij de komende tijd zal varen.
- professionalisering van de organisatie. Een directeur is er inmiddels. Een PR medewerker en educatief medewerker volgen. Waar nodig wordt gekeken naar de mogelijkheden voor een werkervaringsplek t.b.v. onderzoek en assistentie bij het samenstellen van tentoonstellingen.
- betere samenwerking tussen de verschillende groepen vrijwilligers. Met name de museumwerkgroep en podiumwerkgroep (is in gang gezet)
- renovatie van het hoofdgebouw en uitbreiding van het aantal vierkante meters museale ruimte. Aan het opfrissen ervan wordt al gewerkt, maar gaat nog niet zo snel omdat het werk nu wordt gedaan door één persoon. Een masterplan is noodzakelijk en is in de maak.
- een nieuwe presentatie over het leven & werk van Hendrik Wiegersma, die enige jaren kan blijven staan, tot begonnen wordt met de gewenste verbouwing en uitbreiding van het aantal vierkante meters museale ruimte.
- er moet meer beleid komen op het terrein van PR, educatie, podium, fondsenwerving, sponsoring en het inrichten van tentoonstellingen.
- er moet een handleiding huisstijl komen met werkafspraken.
- uitzetten tentoonstellingsbeleid voor de komende drie jaren.

Extern

- de contacten met gemeente, gemeenteraad, ondernemers en bewoners zijn al versterkt in de afgelopen jaren. Die lijn willen we voortzetten en we willen verder bouwen aan de banden met Deurne.

- de banden met andere musea en organisaties als de Nederlandse Museumvereniging, fondsen en provincie versterken.
- de banden versterken met bedrijven in Deurne.
- de banden versterken met andere culturele organisaties, variërend van het Cultuurcentrum Deurne tot Kunstkwartier in Helmond en Art Dumay in Nuenen.
- de samenwerking zoeken met instellingen waar De Wieger arrangementen mee kan samenstellen. Denk aan De Ossenbeemd, de Willibrorduskerk, Bijzonder Brabants, Cultuurcentrum Deurne (zie hiervoor ook PR & communicatieplan).

2. Programma

2.1. de Wereld van Wiegersma

In de afgelopen jaren zijn een aantal aspecten uit het leven en werk van Hendrik Wiegersma gepresenteerd in twintig thema's. Deze tentoonstellingen hebben meer diepgang gebracht in de presentatie van het museum, waar eerst alleen een aantal werken van Wiegersma te zien was en een film.

Eind 2020 eindigt de huidige seriepresentatie. De nieuwe directeur wil daarvoor in de plaats een nieuwe permanente presentatie over het leven en werk van Hendrik Wiegersma maken. Deze zal te zien zijn in twee museumzalen op de begane grond én in de tuin van het museum.

Door te kiezen voor een permanente presentatie, blijft er meer tijd en geld over om te besteden aan tijdelijke tentoonstellingen. Bovendien kennen veel bezoekers het verhaal van Wiegersma nog steeds niet goed of niet goed genoeg. Als de presentatie enkele jaren blijft staan (tot een eventuele verbouwing of hernieuwing van de zaal), worden nieuwe bezoekers goed bediend.

Het idee is om te kiezen voor een presentatie met een warme, uitnodigende uitstraling, die de sfeer en nostalgie oproept van de tijd waarin Wiegersma leefde (met de nostalgie wordt ook een link gelegd naar *Het dorp* en vice versa). Diverse aspecten uit het leven van Wiegersma komen aan bod. Zo is er in de zalen ruimte voor het werk van Wiegersma en uitleg over de stijl waarin hij werkte, voor zijn (schilders)vrienden, voor zijn werk als arts en voor de smeulige verhalen rond zijn markante persoonlijkheid.

In de tuin wordt een verband gelegd met de medicijnen die Wiegersma zelf maakte. Hij had hiertoe zelf planten, bomen en kruiden met een medicale werking geplant. Daar is nu niets meer van over. Als de tuin een plek vol groen met bloemen en meanderende paden kan worden, is hiermee veel aan sfeer gewonnen. Door uitleg te geven over dit aspect van Wiegersma, wordt de tuin bovendien een echt onderdeel van het museum. In de tuin komt ook het verhaal van *Het dorp* naar voren: aan de hand van oude foto's en verhalen wordt in beeld gebracht waar Friso Wiegersma over schreef.

De tuin kan bovendien aansluiten bij de 'Tuinpadroute'. Door de gemeente wordt momenteel onderzocht of dit particuliere initiatief levensvatbaar is. Het gaat om een culturele route die van de binnenstad naar de andere kant van Deurne loopt, via het bos achter De Wieger (waar het oorspronkelijke tuinpad liep). Afsproken is dat in de tuin van De Wieger de geschiedenis

van Het Dorp wordt verteld. Bureau Donkergroen heeft de plannen van initiatiefnemer Henri van de Berkemortel uitgewerkt en heeft daarin inmiddels ook een apart schets van de tuin van De Wieger opgenomen. Deze kan gebruikt worden voor de fondsenwerving voor de tuinpadroute (pilot vanuit tuin De Wieger).

Idealiter wordt na verloop van tijd aan de achterzijde van de tuin een ingang gemaakt, zodat mensen die het tuinpad bewandelen tijdens openingstijden van het museum ook door de tuin van De Wieger kunnen dwalen. Voor het planten van kruiden, bloemen en bomen kan de samenwerking worden gezocht met Henk Kerkers van Bijzonder Brabants en natuur- en milieucentrum De Ossenbeemd.

In de hele presentatie worden de zintuigen op meerdere manieren geprikkeld. Er is niet alleen veel te zien, maar de bezoeker kan ook luisteren naar muziek en korte filmpjes, voelen (zelf een la opentrekken), ruiken (bloemen, planten en kruiden in de tuin) en sfeer proeven.

In de presentatie is een educatief programma verwerkt, dat als basis voor schoolprogramma's kan dienen, maar ook interessant is voor individuele bezoekers met kinderen. Dit programma wordt gemaakt door de educatief medewerker van het museum.

2.2. vaste collectie

In de zalen op de benedenverdieping zullen in de toekomst bovendien permanent topstukken uit de collectie van het museum te zien zijn. In totaal zullen steeds zo'n 20 à 25 topstukken te zien zijn (een aantal zal hangen in De Wereld van Wiegersma). Denk hierbij aan de prachtige Mankes die De Wieger in haar collectie heeft, maar ook aan schilderijen van Jan Sluijters, Leo Gestel, Theo van Doesburg, Charley Toorop, Else Berg, Otto van Rees en natuurlijk van Wiegersma zelf. De presentatie kan eens per jaar of half jaar gewisseld worden, zodat herhaalbezoekers ook in de vaste collectie nieuwe parels ontdekken.

2.3 tijdelijke tentoonstellingen hoofdgebouw

De Wieger heeft een collectie met een flink aantal grote namen er in; kunstenaars die een rol van betekenis hebben gespeeld binnen de moderne kunstgeschiedenis van Nederland. Hun werk zal in het tentoonstellingsbeleid van de komende jaren centraal staan. Alle te plannen tentoonstellingen zullen aansprekend zijn voor een brede doelgroep binnen en buiten Deurne. Ook zijn ze geschikt om er een educatief programma bij samen te stellen.

Kunst vormt het uitgangspunt van deze tentoonstellingen, maar vaak wordt een link naar de geschiedenis gelegd: waarom was een bepaald thema in een bepaalde tijd populair? Hoe is het thema in een bredere context te plaatsen? Waar mogelijk wordt een link naar Deurne of Brabant gelegd. Zo kan gedacht worden aan een expositie rond paarden in de kunst, rond het opkomend toerisme tijdens het fin de siècle of het boerenleven in de eerste helft van de 20ste eeuw.

Het museum heeft een bescheiden tentoonstellingsbudget. Omdat het museum wel op hoog niveau wil presteren en landelijk een rol van betekenis wil gaan spelen, zal het tentoonstellingsbeleid slim in elkaar moeten steken. Dat kan bijvoorbeeld door uitwisseling van collecties. Zo zou de collectie van Museum Dr8888 te zien kunnen zijn in De Wieger, terwijl een selectie van de collectie van De Wieger in Drachten te zien is. Een andere optie is om werk te

laten zien van particuliere verzamelaars met een collectie die aansluit bij die van Museum De Wieger. Een mooi voorbeeld is de collectie van Ger Fransen, die deels al wordt beheerd door De Wieger.

Bij thematentoonstellingen waarin de eigen collectie centraal staat, kunnen de werken uit de collectie aangevuld worden met werk van musea die geen kosten rekenen voor uitlenen en particulieren en de kunsthandel. Twee tentoonstellingen zullen *low budget* worden gemaakt, voor de derde kan externe financiering worden gezocht. Als blijkt dat drie tentoonstellingen per jaar kostentechnisch (en ook urentechnisch) niet haalbaar is, kan de overstap worden gemaakt na twee tentoonstellingen per jaar. Belangrijkste is dat iedere tentoonstelling iets fijns, bijzonders of exclusiefs te bieden heeft wat mensen graag willen zien.

2.4 tijdelijke tentoonstellingen ateliers

De tentoonstellingen in het groot en klein atelier worden ook in de komende jaren *low budget* gemaakt. Vaak is kunst van kunstenaars uit Deurne en omgeving te zien, soms is werk te zien van andere kunstenaars, of wordt een mix rond een thema gemaakt. Eén keer per jaar exposeren de kunstenaars uit Deurne en Asten die zijn aangesloten bij de Open Atelier Dagen.

Het programma voor de komende jaren is gevarieerd. Enerzijds exposeren een aantal kunstenaars die hun sporen in Deurne bewezen hebben zoals Henk Kneepkens en Dorothée Koolen. Daarnaast wordt actief gezocht naar talenten die we nog niet (vaak) in De Wieger zagen zoals Monique Rutten, Jeanny van Lieshout, Marcel van de Voort en Michiel van Bakel. Ook wordt onderzocht welke talenten uit Deurne en omgeving op de Design Academy in Eindhoven les hebben gehad. Als daar voldoende uitkomt, kunnen we een tentoonstelling organiseren in oktober, tijdens de Design Week.

Om ervoor te zorgen dat de samenwerking tussen de museumwerkgroep van De Wieger en de exposerende kunstenaars zo makkelijk mogelijk verloopt, is een kunstenaarscontract opgesteld. Hierin staat beschreven welke taken De Wieger op zich neemt en wat de kunstenaar zelf kan doen om zijn/haar project tot een succes te maken.

2.5 Podium

De podiumactiviteiten van De Wieger zijn al een aantal jaren een populair onderdeel binnen het programma van De Wieger. Activiteiten vinden meestal plaats in het Groot Atelier. De ruimte is sfeervol en ademt de geschiedenis van Hendrik Wiegersma, maar heeft beperkingen qua afmetingen. Daarom wordt gekozen voor kleinschalige producties of bijvoorbeeld lezingen en boekpresentaties. Alle activiteiten worden georganiseerd door een ervaren en enthousiast team van vrijwilligers.

In 2019 vonden de volgende activiteiten plaats: 6 huiskamerconcerten, 3 maal Boek aan Tafel, 2 Kunstcafés, 3 boekpresentaties, 2 theatervoorstellingen, 2 lezingen en 2 maal Open Podium.

3. Collectie

3.1 eigen collectie

Met de verzameling van Hendrik Wieggersma, die in latere jaren is aangevuld met nieuwe aanwinsten, heeft Museum De Wieger een stevige basis gelegd. De collectie heeft haar zwaartepunt op Nederlandse kunst tussen 1900 en 1940. Door zo'n nadrukkelijke specialisatie, zou voor bezoekers en derden (bijv. mensen binnen de museumwereld) meteen duidelijk moeten zijn waar De Wieger qua collectie voor staat. Dat is nu helaas vaak nog niet het geval, maar door daar in de PR en communicatie meer op in te gaan zetten, hopen we hier in de komende jaren verandering in te brengen. Zie hiervoor het PR en communicatiebeleid (nog niet gemaakt).

3.2 onderhoud en restauratie

Er is begonnen met een inventarisatie van werken die onderhoud behoeven, schoongemaakt moeten worden of echt gerestaureerd moeten worden. De prioriteit zal bepaald worden door het belang van het werk (binnen de collectie en daarbuiten) en de mate waarin het aan onderhoud toe is.

3.3 depot / afstoting

Een klein aantal werken hangt op zaal, maar de meeste werken bevinden zich in het depot. Er zijn twee depots: een zolderdepot en een extern depot. In het zolderdepot staan de zogenaamde B werken. De ruimte is niet goed geklimatiseerd en geïsoleerd. Hier zal in de komende jaren geen verandering in komen. Als de geplande verbouwing doorgang zal vinden, dan wordt deze ruimte waarschijnlijk bij de museale ruimtes getrokken en zullen de werken die hier staan naar het externe depot moeten.

Om ervoor te zorgen dat daar voldoende ruimte blijft, zal in de komende tijd kritisch naar de collectie gekeken moeten worden: welke werken behoren tot de kerncollectie en zijn van grote waarde? Welke werken zijn later aangekocht en sluiten niet goed bij de collectie aan? Welke werken kocht Wieggersma aan of kreeg hij geschonken en zijn minder relevant? Er is al een inventarisatie gemaakt. Nu kan met de uitvoer begonnen worden.

3.4 langdurige bruiklenen

Naast de eigen collectie beheert De Wieger een deel van de collectie van de particuliere verzamelaar Ger Fransen. Zijn verzameling sluit goed aan bij de collectie van De Wieger en vormt een goede aanvulling op de collectie bij het maken van tentoonstellingen, en kan handig zijn als 'ruilmiddel' voor andere musea. Het museum wil het werk dan ook graag blijven beheren. Er vindt binnenkort een evaluerend gesprek met de bruikleengever plaats.

Sinds kort heeft het museum vier lampen in bruikleen, ontworpen en beschilderd door Joep Nicolas. Ze zijn in bruikleen gegeven door Petronella Wieggersma, een kleindochter van Hendrik Wieggersma. Ze zijn in 1929 door Nicolas geschonken aan Hendrik Wieggersma en Nel. Ze hingen jarenlang in De Wieger, tot ze verdwenen (naar de zolder?) toen Wieggersma en Nicolas ruzie kregen. Gelukkig zijn de lampen terug in het museum. Ze hangen nu in de hal en zullen in de

toekomst wellicht een andere plek krijgen, maar blijven behoren tot de permanent tentoonstelde werken.

3.5 uitlenen van werken

De collectie van De Wieger heeft een heel behoorlijke reputatie bij musea met een soortgelijke collectie. Gewaardeerde musea als Museum MORE, Stedelijk Museum Alkmaar, Museum Flehite, Mondriaanhuis Amersfoort en Museum Kranenburg hebben eens of vaker bruiklenen aangevraagd. Waar mogelijk voldoet De Wieger aan deze aanvragen. Door werk uit te lenen wordt de collectie ook op andere plekken onder de aandacht gebracht. Dat vergroot niet alleen de waarde van de collectie, maar sluit ook aan bij de museale doelstellingen van het museum om de collectie actief onder de aandacht te brengen. Op de website van De Wieger is binnenkort te zien welke werken is bruikleen zijn of waren.

De gemeente Deurne betaalt jaarlijks een bedrag aan De Wieger, dat afgezet kan worden tegen de huur van de depotruimte. In ruil daarvoor hangt een aantal werken (steeds minimaal tien) uit de collectie van De Wieger in het gemeentehuis. De voorwaarden staan beschreven in een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Het is zaak er goed op te letten dat steeds gekozen wordt voor werken uit de collectie van de gemeente (en niet voor werken uit de eigen collectie of van derden) en ervoor te zorgen dat de werken goed verzekerd zijn en geborgd worden opgehangen.

4. PR en communicatie

De PR en communicatie zullen in de komende jaren een cruciaal onderdeel van het beleid van De Wieger gaan vormen. In een apart communicatieplan wordt beschreven welke lijnen uitgezet gaan worden. Hierin wordt ook het activiteitenprogramma opgenomen (een basis van vaste activiteiten en een wisselend programma dat per jaar uitgewerkt zal worden, mede aan de hand van het tentoonstellingsprogramma).

5. Educatie

5.1 basisscholen

De Wieger bereikt al jaren een grote groep kinderen uit het basisonderwijs: meer dan 1200 leerlingen worden jaarlijks rondgeleid in het museum en krijgen een workshop in de ateliers, waarna het gemaakte werk wordt geëxposeerd.

5.2 middelbare scholen

Leerlingen uit de hoogste klassen van het -voortgezet onderwijs, die beeldende vormgeving als eindexamenvak hebben, mogen jaarlijks in de ateliers zelf een expositie van hun eindexamenwerk inrichten. Het gymnasium van Deurne heeft dit een aantal keren gedaan. De Wieger zal zich de komende jaren actiever op deze groep richten. Er wordt onderzocht wat de beste opties zijn om het voor de scholen zo interessant mogelijk te maken.

De Wieger wil gesprekken gaan voeren met de scholen en de gemeente om te onderzoeken of de Cultuurloper iets voor Deurne zou zijn. De Cultuur Loper is een programma bestaande uit scholing, coaching en een digitaal platform waarmee scholen de kwaliteit van de eigen cultuureducatie kunnen verbeteren. Het project is primair op scholen gericht, van hen wordt verwacht dat zij vanuit hun eigen visie wat voor soort lesprogramma in opbouw, samenhang en samenstelling past bij hun school.

Bij het traject zijn vanaf het begin af aan culturele partners betrokken. Hierin zou De Wieger een belangrijke sleutelrol kunnen vervullen. De coaches van Kunstloc Brabant en Erfgoed Brabant begeleiden de betrokken partijen vanuit hun provinciale rol. De Cultuurloper kan alleen in Deurne worden uitgerold als de gemeente zich er ook aan committeert.

Ook kan de samenwerking met het VMBO worden gezocht. Een van deze scholen uit Deurne heeft ook al contact gezocht met De Wieger en aangegeven dat er behoefte is aan cultureel onderwijs. Er zal onderzocht worden hoe we hier het beste op kunnen inzetten.

5.3 kinderatelier / kinderactiviteiten

De Wieger wil in de komende jaren meer kinderen naar het museum trekken. Naast de programma's voor scholen, wil zij ook buitenschoolse activiteiten ontwikkelen. Een voorbeeld hiervan is een steeds terugkerend kinderatelier. Iedere woensdagmiddag kunnen kinderen van 6 tot 12 jaar knutselen in het museum. Ze maken per sessie een 'kunstwerk', geïnspireerd op een van de tentoonstellingen.

Bij tijdelijke tentoonstellingen wordt een kinderspeurspel georganiseerd, zodat het voor kinderen leuker wordt om met hun ouders mee te komen naar het museum (of andersom!). Er gaat nagedacht worden over leuke activiteiten voor kinderen samen met hun (groot)ouders. Denk aan eieren zoeken in de tuin, een kerstspel of Sint Maarten activiteit.

5.4 volwassenen

Ook volwassenen kunnen gebruik maken van educatieve programma's op gebied van kunst en cultuur. Regelmatig worden er cursussen en workshops aangeboden.

In een apart educatieplan zijn bovengenoemde punten nader uitgewerkt.

6. Organisatie

6.1 vast personeel

In de organisatiedoelen staat beschreven dat Museum De Wieger een van de extra middelen die zij van de gemeente krijgt, een aantal medewerkers wil aannemen. Zonder deze professionals is het lastig de organisatie op sterkte te laten functioneren en de gewenste verbetering te maken.

Tot september 2019 werkte het museum met een betaalde office manager en technisch beheerder en zo'n 70 vrijwilligers. De office manager werkt al dertig jaar voor Museum De Wieger en weet alles van het reilen en zeilen. De technisch beheerder werkt tien jaar voor het

museum, heeft een schat aan ervaring en net als de office manager een breed takenpakket. Aan het eind van voorjaar 2020 bereikt Frans van Eyk de pensioengerechtigde leeftijd en zal helaas uitgekeken moeten worden naar een nieuwe technisch beheerder.

Per half september 2019 is Katjuscha Otte als directeur aangetrokken. Er is gekozen voor iemand met een jarenlange brede museale ervaring, die niet alleen tentoonstellingen heeft gemaakt, maar ook veel PR ervaring heeft en veel activiteiten heeft georganiseerd. Zij heeft ervaring met biografische tentoonstellingen (zoals er voor Wiegersma een nieuwe presentatie moet komen) en was rond 2008 betrokken bij de herbouw van Museum Flehite, waarbij ook meteen een professionaliseringslag werd doorgevoerd in de PR, een nieuwe huisstijl werd gerealiseerd, kritisch werd gekeken naar de inrichting van het museum en qua tentoonstellingen een nieuwe weg werd ingeslagen. Katjuscha Otte zal in de komende tijd de basis gaan leggen voor een nieuw, stevig fundament onder De Wieger. Vanuit deze nieuwe basis kan het museum zich in de komende jaren verder gaan ontwikkelen.

Per 1 november is Gemma Rakels aangetrokken om voor twee dagen in de week de educatie te verzorgen. Op die manier kunnen ook in de toekomst basisscholen en middelbare scholen goed bediend worden, zijn de lijnen met de scholen korter dan wanneer met oproepkrachten wordt gewerkt en is er de mogelijkheid om activiteiten voor kinderen buiten schoolverband op te zetten.

Per 1 januari zal Henny Cleef de PR voor het museum gaan verzorgen. Momenteel bestaat de afdeling PR uit vier vrijwilligers, die zeer waardevol werk voor het museum verrichten en waar het museum graag mee wil blijven werken. Om de afdeling op sterkte te krijgen, is een senior medewerker voor twee à drie dagen in de week gewenst. Op die manier krijgt het museum de slagkracht die het nodig heeft om zich beter te positioneren. Deze persoon kan het PR beleid uitzetten, de lijnen bewaken, persberichten maken, helpen bij fondsenwerving, contacten met de pers onderhouden en samenwerkingen opzetten met instellingen binnen de stad en andere musea.

6.2 vrijwilligers

De Wieger verkeert in de gelukkige omstandigheid dat een grote groep vrijwilligers zich verbonden heeft aan De Wieger. Er zijn verschillende groepen geformeerd, die ieder hun eigen taken op zich nemen. Zo is er de podiumwerkgroep, de museumwerkgroep, de baliegroep, tuingroep, gastvrouwen etc. Per groep is een coördinator aangesteld. Zij komen iedere maand bijeen, samen met de directeur en office manager, om de stand van zaken door te spreken.

Een uitzonderlijke vrijwilliger is Lex van de Haterd, die in de afgelopen jaren tentoonstellingen voor De Wieger heeft gemaakt. Dankzij zijn inzet kon het museum haar tijdelijke tentoonstellingen blijven presenteren en werd in *De wereld van Hendrik Wiegersma* twintig keer een ander thema belicht. Aan zijn inzet komt in september 2020 een einde met een tentoonstelling rond zijn eigen collectie die begin januari 2021 eindigt. Vanaf dat moment zal de directeur in samenspraak met de museumwerkgroep tentoonstellingen maken. Een programma is in voorbereiding.

Er is een handboek voor de vrijwilligers waarin de huisregels staan opgesteld. Iedere vrijwilliger krijgt dit toegestuurd en nieuwe vrijwilligers krijgen het te lezen. Zo is duidelijk wat de rechten

van de vrijwilliger zijn, maar ook dat er bepaalde verplichtingen zijn. Immers, het is dan wel vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Gelukkig zijn de vrijwilligers van De Wieger zich daar zeer van bewust. We werken met een toegewijde groep waar we op kunnen vertrouwen. Per november 2019 is er ook een vrijwilligerscontract dat iedere nieuwe vrijwilliger ondertekent.

6.3 werkervaringsplek

Er zal worden gekeken naar de mogelijkheid om een werkervaringsplek te bieden aan een jonge kunsthistoricus t.b.v. onderzoek en assistentie bij het samenstellen van tentoonstellingen. Op die manier haalt het museum meer professionaliteit in huis, zonder dat het budget voor personeel overschreden wordt. Ze kiest bewust voor deze jonge doelgroep, om zo een meer divers personeelsbeleid te voeren en steeds mensen met een frisse, jonge blik naar de collectie / het museum te laten kijken. Met meer jonge mensen wordt het museum bovendien een aantrekkelijke plek voor jonge mensen op andere posities (educatie, PR, balie).

6.4 gastonderzoek / gastcurator

Een andere mogelijkheid voor het maken van tentoonstellingen is het werken met een gastonderzoeker of gastcurator. Er liggen al enkele plannen op de plank waar een gastonderzoeker bij betrokken is. Indien voor deze constructie gekozen wordt, zal naar fondsen gezocht moeten worden om de gastcurator te betalen (tenzij we met iemand in zee gaan die zich kan permitteren te werken op (semi) vrijwillige basis).

Het beste is om te werven met mensen die fondsen voor hun eigen project kunnen verzorgen. Op die manier legt het zoeken naar geld geen extra druk neer bij de organisatie. Voorwaarde voor deze constructie is wel dat het tentoonstellingsprogramma ruim van te voren vastgelegd moet worden, zodat er voldoende tijd voor de fondsenwerving is en eventueel kan worden overgegaan op plan B wanneer het financiële plaatje niet rondkomt.

7. Huisvesting

7.1 hoofdgebouw

Het hoofdgebouw van De Wieger (het voormalige woonhuis met praktijk en apotheek van Hendrik Wiegersma) is sinds 2002 een Rijksmonument. Met het grote grasveld ervoor en de hoge bomen die om het statige pand staan, ziet het er indrukwekkend uit. De luiken zijn in het voorgaande jaar hersteld, opnieuw geschilderd en weer ingehangen, een deel van het dak kon vervangen worden en het pand staat aan de buitenzijde goed in de verf.

De binnenkant is toe aan een flinke renovatie. Er heeft in de afgelopen jaren alleen het hoognodige, klein onderhoud plaatsgevonden, maar sinds jaren is er nooit meer iets aan de inrichting gedaan. Dat begint zich te wreken. In de muren kan nauwelijks nog geboord worden (gatenkaas), de vloerbedekking is sleets, langs de vloer loopt een brede soort plint die totaal versleten is. Er hangen lelijke deuren, de wc's en de keuken zijn verouderd. Buiten deze zichtbare ingrepen, dient groot onderhoud uitgevoerd te worden. Met het oog op de toekomst is verduurzamen van het gebouw noodzakelijk. De beveiliging en technische installaties zijn gedateerd en dringend aan verbetering toe.

Kortom, als het museum zich als aantrekkelijk museum voor een brede doelgroep wil gaan profileren, dan moeten een aantal moderniseringën worden doorgevoerd. Hiertoe heeft het museum architect Arie van Rangelrooij van En-en Architecten gevraagd een plan te maken. Hierin zal het hoofdgebouw meer teruggebracht worden naar de oorspronkelijke indeling en de sfeer warmer maken. Door middel van een glazen verbindingspui tussen hoofdgebouw en de ateliers, wordt het aantal vierkante meters museale ruimte vergroot.

7.2 groot en klein atelier

Het groot en klein atelier zien er, behalve het sanitair en de verbindingscorridor uit de jaren tachtig, behoorlijk goed uit. In het plan van de architect wordt het sanitair gemoderniseerd en de corridor weggehaald. Hiervoor in de plaats komt een glazen pui (zoals hierboven genoemd) die aan de linker buitenzijde het hoofdgebouw met de ateliers verbindt. In deze ruimte is plek voor een balie en een koffieruimte / winkel. Aan de achterzijde gaat een trap omlaag naar een multifunctionele ruimte met plaats voor zo'n 80 personen.

7.3 tuin

In de tuin staan bomen en planten langs de randen van de gebouwen, maar het grootste deel is gevuld met gras. Daarop staan drie (verloren) kunstwerken en een huisje (ook een kunstwerk) dat in gebruik is als opslag voor grasmaaier etc. Er staan ook wat tafels en stoelen, bijna allemaal verschillend van elkaar.

De tuin wordt helaas momenteel niet optimaal benut. Een tuinplan is noodzakelijk om de tuin actief bij het museum te kunnen betrekken en bezoekers er meer te laten beleven. De komende tijd wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn voor een nieuw tuinplan. De omkadering van de tuin zal blijven, dat is nodig voor de beveiliging, maar daar binnen liggen veel opties, inclusief de mogelijkheid de tuin tijdens openingstijden van het museum open te stellen vanaf het tuinpad. Zie hiervoor 2.1 de wereld van Wiegersma.

8. Sponsoring

Een echt sponsorbeleid is er nog niet. Als dat gemaakt wordt, kan er gericht naar een doelstelling gewerkt worden. Bijvoorbeeld: we streven ernaar het sponsorbedrag in 2020 te verhogen van 4.000 naar 5.000 euro per jaar. En in de jaren daarna geleidelijk aan naar 20.000 euro per jaar. We streven ernaar jaarlijks minimaal zes bedrijfsarrangementen af te zetten. We richten ons actiever op het vinden van bedrijven die De Wieger in natura zouden willen helpen.

Sponsoring exploitatie

Een aantal bedrijven in Deurne sponsort De Wieger met een vast bedrag van 500 euro per jaar. Het extra inkomen voor het museum is daarmee zo'n 4.000 euro op jaarbasis. De tegenprestatie die hiervoor geleverd wordt, is dat de betreffende bedrijven automatisch een uitnodiging voor openingen krijgen en met korting (nog uitzoeken) gebruik kunnen maken van de faciliteiten van het museum (zoals zaalhuur of rondleidingen).

Daarnaast heeft De Wieger bedrijfsarrangementen ontwikkeld. Deze arrangementen variëren van koffie/thee met een rondleiding tot een verzorgde avond met eten in het museum. De

prijzen zijn zo opgebouwd, dat er voor het museum een aantrekkelijke marge inzit. Dit concept is nieuw, en er is tot nu toe nog geen gebruik van gemaakt. De Wieger hoopt hiermee bedrijven te trekken die niet voelen voor een vaste jaarlijkse donatie. Ook voor bedrijven van buiten Deurne kan dit een aantrekkelijk concept zijn.

Sponsoring tentoonstelling / activiteiten

De Wieger weet al jaren met een klein budget mooie tentoonstellingen neer te zetten, met een interessant activiteitenprogramma. Dat lukt alleen maar dankzij het netwerk van De Wieger, met mensen die het museum een warm hart toedragen. Zo worden tentoonstellingen en werken uit de collectie al jaren 'om niet' professioneel gefotografeerd. Ook hebben kun

Sponsoring gebouw en voorzieningen

Juist op dit onderdeel zijn grote ingrepen nodig, maar doordat De Wieger werkt met een kleine begroting, kan zij geen geld in haar begroting reserveren voor bijvoorbeeld onderhoud van het gebouw. Een toegankbare optie is om bedrijven en particulieren te vragen 'in natura' te sponsoren. Dat helpt De Wieger enorm, en zorgt meteen voor versterking van de banden en goodwill, omdat deze vorm van sponsoring vaak ook een bepaalde betrokkenheid van de meewerkenden vraagt. Een aantal bedrijven sponsort De Wieger al in natura zoals degene die al jaren het onderhoud van de PC's verzorgd voor een vriendenprijs en de luiken die met behulp van een school zijn gerenoveerd en opnieuw geplaatst (deels betaald door de Vrienden). Ook werden een aantal objecten en een muurschildering in de tuin opgeknapt met de hulp van lokale kunstenaars.

Sponsoring collectie

Een bijzonder onderdeel binnen De Wieger, is de collectie kunst van het museum. Veel particulieren die bereid zijn om een bedrag te schenken, willen graag dat het geschonken bedrag wordt besteed aan aankopen of restauratie van werken uit de kerncollectie. Voor particulieren, maar ook voor bedrijven geldt: als er een schenking wordt gedaan, is de helft van het bedrag van de belasting aftrekbaar. Dat geldt voor zowel een financiële donatie als voor het geven van kunst. Deze vorm van sponsoring is door deze gunstige regeling steeds meer in trek bij particulieren. Nu is vanuit De Wieger nog weinig aandacht voor deze doelgroep (behalve vanuit de Vrienden van De Wieger), maar hierop kan actiever worden ingezet. Ook de Vrienden van De Wieger, die jaarlijks een substantieel bedrag doneren, hebben aangegeven dat het geld besteed moet worden aan aankopen of restauraties (en in uitzonderlijke gevallen aan het gebouw, zoals bijvoorbeeld de nieuwe permanente expositie over het leven en werk van Hendrik Wiegersma).

Kunsthandel Art Dumay uit Nuenen schonk vorig jaar de entreefee van een taxatiedag, gehouden in De Wieger, ten behoeven van de collectie.

9. Fondsenwerving

9.1 projectsubsidies

De Wieger zal een beroep doen op fondsen als zij aanvullende middelen nodig heeft om een ambitieus tentoonstellingsproject te organiseren. Dat geld kan worden gebruikt voor extra PR,

de inhuur van een externe conservator, een publicatie bij de tentoonstelling of om bruiklenen aan te kunnen vragen die zonder extra geld te duur zijn.

In 2020 zal worden gezocht naar aanvullende middelen voor: de vernieuwde opstelling van de wereld van Wiegersma, verbeeldingsproject tuinpad (loopt), Tuinpadfestival en voor de aankoop van een afgietsel van een beeld van Zadkine (alleen als het om een gecertificeerd afgietsel gaat. Dat wordt uitgezocht door Lex van de Haterd).

9.2 subsidies voor verbeteringen aan gebouw e/o collectie

In de komende jaren zullen de plannen voor verbouwing en verduurzaming van de Wieger centraal staan. Verduurzaming is nodig om het gebouw te laten meegaan in de eisen van de tijd. Gedacht moet worden aan isolatie, zonnepanelen en andere ketels e/o een warmtepomp.

De Wieger heeft En|En Architecten uit Eindhoven gevraagd met een eerste idee te komen. Zijn plan bestaat uit twee fases: fase A (basis) bestaat uit een verbouwing van het hoofdgebouw, dat nu erg gedateerd is. In het plan is een externe ruimte bedacht aan de zijkant van het gebouw, waarin balie en horeca gevestigd kunnen worden. De zalen in het hoofdgebouw zullen anders ingedeeld worden, de kantoren verplaatst en de zolder benut als extra expositieruimte.

Fase B (wens) bestaat uit een multifunctionele ruimte die achter het groot en klein atelier onder de grond gebouwd kan worden. Met deze ruimte wint het museum nog eens aan expositieruimte, maar ook kan zij haar gasten bij openingen en activiteiten beter accommoderen.

Het museum kan dit niet uit eigen middelen bekostigen. Zij hoopt dat de gemeente Deurne het leeuwendeel van fase A wil bekostigen. Indien aanvullende middelen gevonden moeten worden, zal De Wieger in gesprek gaan met de Provincie Noord-Brabant, fondsen en het Deurnese bedrijfsleven.

10. Vrienden van Museum De Wieger

Zo'n 200 vrienden dragen De Wieger een warm hart toe. Het grootste deel betaalt het minimum jaarlijks bedrag, maar er zijn ook vrienden die meer doneren. Er is een aparte vriendenstichting die voor de vrienden bijzondere uitjes organiseert. Het geld dat gedoneerd wordt, mag De Wieger aanwenden voor restauraties, bijzondere tentoonstellingen of andere buitengewone projecten.

De Wieger koestert de groep vrienden en staat in nauw contact met het bestuur van de vrienden. Samen wordt gekeken hoe de banden versterkt kunnen worden en hoe de groep kan groeien.

Conclusie

De basis van De Wieger is goed: een interessant verhaal, een collectie met een aantal topstukken en een monumentaal pand met ruime tuin. Het museum heeft in voorgaande jaren helaas niet kunnen investeren in vernieuwing en onderhoud van het interieur en onderhoud van de collectie. Bovendien heeft het ontbroken aan professionele sturing waardoor is het beleid gaan zwakken. Daarnaast ontbreekt trots op De Wieger. In het dorp leeft dit te weinig en binnen De Wieger heerst een bescheiden opstelling. Dat is begrijpelijk, maar laten we vooral ook kijken naar wat we te bieden hebben en van daaruit gaan bouwen aan een nieuw gevoel van fierheid.

De Wieger heeft het in zich om het kleine broertje van populaire musea als het Singer Museum en Museum Kranenburgh te worden: een prettige plek om rond te lopen en om buiten te zitten, te genieten van podiumactiviteiten en van kunst die aansprekend is voor een brede doelgroep, met een klinkend verhaal over een artistieke familie. Om zover te komen moeten we in de komende jaren alle zeilen bijzetten. De hierboven beschreven plannen ten aanzien van personeel, een verbouwing, een nieuwe collectiepresentatie en presentatie van de Wereld van Wiegersma zijn noodzakelijk. Daarnaast moet fondsenwerving, sponsoring, educatie, PR beleid en netwerken een belangrijke rol gaan spelen in het museumbeleid.

En bovendien: het beleid zoals hier beschreven dient van binnenuit gedragen te worden. De medewerkers, vrijwilligers en het bestuur van De Wieger zijn belangrijke ambassadeurs van het museum. Pas als voor hen duidelijk is waar het museum naartoe gaat in de komende jaren, kan het voor anderen ook duidelijk worden. Zo zullen we de kring rond De Wieger steeds verder uitbreiden, tot het museum de bloeiende plek is geworden die ze verdiend te zijn.

Bijlage I

Dokter, schilder en verzamelaar

Hendrik Wiegiersma (1891-1969) werd in Lith geboren als zoon van de huisarts Jakob Wiegiersma en Elisabeth Blancke. Na zijn studie trouwde hij met Nel Daniëls. Ze kregen vijf zonen: Jaap, Pieter, Wieger, Friso en Sjoerd. In 1917 vestigde Wiegiersma zich als huisarts in Deurne, waar hij veel kunnen betekenen: zo daalde de kindersterfte sterk onder zijn invloed. Wiegiersma had weinig op met rangen en standen, had een uitgesproken mening en een excentrieke levenshouding. In de roman *Help, de dokter verzuipt* van Toon Kortooms staat Wiegiersma centraal.

Begin jaren twintig maakt Wiegiersma kennis met kunstenaar Otto van Rees, die destijds in Deurne verbleef. Van Rees, die in Parijs gewoond had en omging met kunstenaars als Moissej Kogan en Ossip Zadkine, wakkerde bij Wiegiersma de liefde voor de kunst aan. Wiegiersma begon zelf met tekenen en schilderen en zijn huis werd een ontmoetingsplaats voor kunstenaars. Door de regelmatige bezoeken van kunstenaars als Otto van Rees, Ossip Zadkine, Joep Nicolas, Piet en Matthieu Wiegman, Henri Jonas, Jozef Cantré en Toon Kelder bracht Wiegiersma een vleugje grootsteeds modernisme naar Deurne.

Wiegiersma had in 1928 zijn eerste grote tentoonstelling in het Stedelijk Museum in Amsterdam. Via Otto van Rees raakte hij betrokken bij de vormgeving van het tijdschrift *De Gemeenschap*, waarvoor hij tien omslagen zou maken. Daarnaast ontwierp hij banden voor boeken van onder meer Hubert Janssen en Anton Coolen. De dorpsarts ontwikkelde zich tot een van de belangrijkste kunstenaars van het Nederlands expressionisme.

Huis De Wieger

In 1922 gaf Wiegiersma de Helmondse architect Cornelis Roffelsen opdracht om net buiten de bebouwde kom van Deurne een omvangrijk woonhuis te laten bouwen. Het kreeg de naam 'De Wieger', naar de bijnaam die Wiegiersma's patiënten hem uit genegenheid hadden gegeven. Het ontwerp is ontleend aan de Hollandse renaissancebouwkunst van de late zestiende eeuw.

Het hoofdgebouw bestond uit een ruim woongedeelte, een praktijkgedeelte en een apotheek. De oorspronkelijke inrichting heeft plaatsgemaakt voor lichte museale ruimtes. In 1930 werd een binnenplaats bijgebouwd en later het zogenaamde groot en klein atelier waar Wiegiersma tekende en schilderde. Sinds 2002 is De Wieger een beschermd Rijksmonument.

De collectie

Wiegiersma kocht regelmatig werk aan van de kunstenaars waar hij mee omging. Samen met het werk dat hij zelf maakte, legde hij zo de basis voor de huidige collectie van Museum De Wieger. Het grootste deel van de collectie bestaat uit Nederlandse kunst, gemaakt tussen 1900 en 1940, met een aantal uitzonderingen, zoals het werk van Isaac Israëls. In de collectie bevindt zich een groot aantal werken van kunstenaars die hun stempel drukten op de moderne kunst in Nederland zoals Charley Toorop, Jan Sluijters, Leo Gestel, Theo van Doesburg, Raoul Hynckes en Else Berg.